

Landschaps Ontwikkelings Plan Renkum

Voortgangsrapportage 2013

Gemeente Renkum

Inleiding

Op 28 september 2005 heeft de gemeenteraad het Landschapsontwikkelingsplan (LOP) vastgesteld met een bijbehorend uitvoeringsprogramma. Het uitvoeringsprogramma van het LOP is ingedeeld naar projecten voor de korte- (2006-2009), middellange (2010-2012) en lange termijn (2013-2015). Jaarlijks wordt het uitvoeringsprogramma geëvalueerd en wordt een jaarplan voor het volgend jaar weergegeven.

Actualiteit Landschapsontwikkelingsplan

Het LOP is in 2005 vastgesteld. Inmiddels zijn er jaren verstreken, is al een deel van de projecten gerealiseerd en is de financiële en politieke situatie zowel op landelijk als lokaal niveau veranderd. De vraag is dan ook of het LOP nog steeds actueel en werkbaar is. In 2011 is in de evaluatie gesteld dat het LOP zeker actueel en werkbaar is. In het onderstaande kader zijn de delen uit het coalitieakkoord opgenomen die van toepassing zijn op het LOP.

Landschap in het coalitieakkoord 2010-2014:

Uitgangspunten:

De gemeente is privaatrechtelijk verantwoordelijk voor een belangrijk deel van de Renkumse natuurwaarden. Inwoners geven nadrukkelijk blijk van de wens om **betrokken** te worden bij de besluitvorming rond dit beleidsveld en zijn gaarne bereid hun **deskundigheid** op dit gebied in te brengen. Deze coalitie staat voor een **groene en duurzame gemeente Renkum**. De uitgangspunten van het **landschapsontwikkelingsplan** worden in acht genomen. Bijstellingen op basis van actuele ruimtelijke en/of financiële inzichten kunnen noodzakelijk zijn. Gronden in het **buitengebied**, die vrijkomen door agrarische bedrijfsbeëindiging, zijn in de eerste plaats bestemd voor mogelijke versterking van de resterende agrarische bedrijven. Indien de noodzaak hiervoor niet aanwezig is kan herbestemming plaatsvinden ten gunste van recreatie en toerisme. Voorwaarde is te allen tijde dat de natuurwaarden gewaarborgd blijven. Als de voorzetting van de agrarische bedrijfsvoering of de geduide herbestemming niet mogelijk is, komt het gebied in aanmerking voor natuurontwikkeling.

Ambitie

Deze coalitie heeft de ambitie om de kwaliteit van de leefomgeving van de gemeente Renkum ten minste te behouden of waar mogelijk te verbeteren. Onder leefomgeving wordt in dit verband verstaan landschap en groen, de woonomgeving, duurzaamheid en milieu en alle aspecten van de infrastructuur.

Dat betekent voor deze raadsperiode:

- Verder uitvoeren van het **landschapsontwikkelingsplan**;
- Ontwikkelen van een duurzame visie op de **landgoederen, parken en bossen** (zoals de Keijenberg, Quadenoord, de Oorsprong en het Dunoplateau) in nauwe samenwerking met de in de gemeente Renkum actieve natuurbeschermingsorganisaties, betrokken en deskundige burgers en de omliggende gemeenten. Uitgaande van deze visie kunnen kansen en mogelijkheden gepresenteerd worden tot herstel van cultuurhistorische waarden en het authentiek karakter van die landgoederen. Nieuwe bebouwing, behoudens al bestaande bouwrechten, zal niet plaatsvinden, verbouw/renovatie van bestaande gebouwen is wel mogelijk.

Landschap in het coalitieakkoord 2014-2018

Landschap is één van de **kernkwaliteiten** van onze gemeente (naast cultuurhistorie, Airborne en kunst & cultuur). Deze kernkwaliteiten zijn belangrijk voor de economie en moeten worden versterkt. Initiatieven die de kernkwaliteiten verbeteren worden zo veel mogelijk ondersteund.

Wij wonen in een bijzondere gemeente. De omgeving waarin wij leven heeft een aantrekkelijk karakter met landgoederen, sprengbeken en zichtlijnen. Deze mooie groene omgeving moeten we koesteren, benutten en behouden. **Daarom wordt het landschapsontwikkelingsplan geactualiseerd.** Bij de ontwikkeling van landgoederen is niet alleen cultuurhistorie van belang, maar ook de ecologische, landschappelijke en economische waarden. Beschermen, benutten en beleven van de aanwezige waarden is het uitgangspunt. Bovendien moeten de landgoederen zo veel als mogelijk toegankelijk zijn.

Initiatieven die leiden tot een grotere biodiversiteit worden ondersteund.

Wij willen dat inwoners en bezoekers van deze mooie omgeving kunnen genieten en zich bewust zijn van de waarde daarvan.

Financiën

Ten behoeve van de realisatie van projecten is in de begroting een jaarlijks budget opgenomen van aanvankelijk € 75.000,- per jaar tot 2015. Dit budget wordt zoveel mogelijk aangevuld met subsidies

en bijdragen van derden. In 2010 is in het kader van de bestrijding van de recessie besloten dat een groot deel van het budget van 2011 en 2012 naar voren wordt geschoven en in 2010 beschikbaar is. Vanuit Rijks- en Provinciale overheid zijn de mogelijkheden voor cofinanciering met ingang van 2011 voor het overgrote deel vervallen. Met name de Provincie Gelderland is druk doende de financieringsmogelijkheden voor het landelijk gebied geheel te herzien, waardoor het voor 2013 nog onduidelijk is óf en zo ja in welke mate nog sprake kan zijn van cofinanciering vanuit de provincie.

In 2012 is besloten een taakstellende ombuiging te realiseren op het budget Landschapsontwikkelingsplan. Daarbij is een deel (€ 50.000) van de reserve vrijgevallen naar de algemene middelen en is het jaarlijkse budget teruggebracht naar € 35.000,- (was daarvoor € 70.000).

Actualisatie Landschapsontwikkelingsplan

In 2014 zal een start gemaakt worden met de actualisatie van het Landschapsontwikkelingsplan. Mogelijk wordt gekozen voor een andere vorm, waarbij meer verbinding wordt gezocht met de beleidsterreinen water, duurzaamheid en biodiversiteit. Ook zal de kracht van de Renkumse samenleving bij ontwikkeling en instandhouding van het Renkumse Landschap een plek krijgen in het op te stellen beleidsdocument.

Projecten

In bijgevoegd overzicht is het uitvoeringsprogramma weergegeven met per project de stand van zaken. De projecten die in voorgaande jaren zijn afgerond of verwijderd uit de projectenlijst, zijn niet meer weergegeven.

Algemeen

Renkumse Poort

In 2008 is op initiatief van de provincie de ambtelijke projectgroep en bestuurlijke stuurgroep voor de Renkumse Poort opgericht. Hieraan namen gemeenten, terreinbeherende organisaties en andere partijen binnen het gebied tussen de zuidelijke Veluwe en de uiterwaarden van de Nederrijn deel. De projectgroep is in 2008 begonnen aan een uitvoeringsprogramma voor de Renkumse Poort. Het landschapsontwikkelingsplan van de gemeente Renkum is een belangrijke bouwsteen voor dit programma. Het uitvoeringsprogramma is vastgesteld door de Stuurgroep Renkumse Poort in 2009 en is in 2010 door de deelnemende partijen bekrachtigd.

Met ingang van 2012 heeft Provincie Gelderland besloten deze projectgroep niet langer te faciliteren, waardoor het secretariaat en organiseren door gemeente Renkum is overgenomen. Het enthousiasme en draagvlak bij de deelnemende partijen was sinds 2012 tanende, waardoor de stuurgroep en projectgroep in 2013 is opgeheven. Eventuele projecten worden onderling opgepakt.

Status 2013: opgeheven

02 Cofinanciering voor particulieren en vrijwilligersorganisaties

Doel: Het stimuleren van de 'kracht' bij particulieren en vrijwilligersorganisaties om publieke en algemene doelen te realiseren. Bijdragen aan initiatieven van particulieren of vrijwilligersorganisaties om doelen en projecten uit het LOP of 'in de geest van' het LOP te realiseren. Eventueel gebruik maken van GroenBlauwe Diensten en/of een GUP (Gebieds uitvoeringsplan). Door het wegvallen van de financieringsmogelijkheden bij Provincie zijn de mogelijkheden van GroenBlauwe Diensten en/of een GUP vrijwel nihil. Nieuwe mogelijkheden worden gevolgd en waar mogelijk benut.

Status 2013: In ontwikkeling

Projecten

1. Beekdalen

1.01 Renkums Beekdal / Beukenlaan

Doel: Beekherstel en realisatie Renkumse Poort.

Het industrieterrein is gesloopt en het terrein is deels afgegraven. Het inrichtingsplan is verder uitgekristalliseerd, waarbij Staatsbosbeheer na oplevering het overgrote deel in eigendom en beheer krijgt. De gemeente krijgt de ruimte rond het Bilderberg-kantoor in eigendom en beheer: het zogenaamde dorpsbalkon. Opdrachtgevers: Provincie Gelderland en Ministerie van Economische Zaken.

Status 2013: Opgeleverd. Het project is 25 mei 2013 feestelijk opgeleverd door staatssecretaris Dijkema, gedeputeerde Van Dijk en burgemeester Gebben.

In 2014: Het restbudget van het project wordt besteed in Renkum aan vijf vastgestelde deelprojecten:

- Bijdrage aan herstel asfalt Nieuwe Weg – Beukenlaan
- Bestrijden Japanse Duizendknoop in het Renkums Beekdal
- Toegankelijkheid Renkums Beekdal (Klompepad; De Beken)
- Faunapassage Hartenseweg
- Aanbrengen Sprengenkop (die al eerder deel uitmaakte van het inrichtingsplan)

1.1 Ecologische verbindingen in het Heelsums Beekdal

Doel: Aanleg van duikers onder N225 tbv ecologische verbinding.

Status 2013: In onderzoek. Zie 1.3.

1.3 Knooppunt A50/Bennekomseweg (fase 1, Heelsums Beekdal)

Doel: Creëren van openheid beekdal en ruimtelijke ontsnippering.

Er is een ontwerp gemaakt voor het knooppunt Heelsumse Beek / A50 / N224, waarbij de ecologische kwaliteit van de beek wordt verbeterd en de beek ook beter zichtbaar wordt. Opdrachtverlening en financiering samen met Staatsbosbeheer, Natuurmonumenten en Waterschap Vallei & Veluwe.

Status 2013: Fasegewijs in uitvoering. Rijkswaterstaat brengt het hemelwater van de A50 via zakputten terug in het gebied.

In 2014: Vanwege groot onderhoud aan de Provinciale Weg ziet de Provincie mogelijkheden om de duiker te verbeteren. Een particulier in de nabije omgeving onderzoekt mogelijkheden naar een meer natuurvriendelijke inrichting. Via subsidies wordt gezocht naar mogelijkheden om het asfalt uit de beek te halen. Beplantingssituatie wordt door gemeente verbeterd.

1.7 Ecologische verbinding onder N225 (Renkums beekdal)

Doel: aanleg van twee duikers tbv ecologische verbinding.

Status 2013: Nog niet opgestart. Afhankelijk van financiering en planning Provincie en Rijk

1.9 Ecologische verbindingen onder Bennekomseweg (Renkums beekdal)

Doel: aanleg van twee duikers tbv ecologische verbinding

Status 2013: Sluimerend. Afhankelijke van financiering en planning Provincie. Bij recente reconstructie was het financieel niet mogelijk deze ecologische verbindingen mee te nemen.

1.10 Landgoed Quadenoord – extensivering

Doel: extensivering van de manegefunctie in de nabijheid van het beekdal

Status 2013: In ontwikkeling. Maakt onderdeel uit van visie landgoedeigenaren Renkums Beekdal (ONO, SBB, Quadenoord, Dorschkamp). Uitvoering op initiatief van eigenaren en Provincie Gelderland.

1.11 Landgoed Quadenoord - papiermolen

Doel: reconstructie papiermolen

Status 2013: In ontwikkeling. Maakt onderdeel uit van visie landgoedeigenaren Renkums Beekdal (ONO, SBB, Quadenoord, Dorschkamp). Uitvoering op initiatief van eigenaren.

1.13 Herstel sprengbeken

Doel: Weer bovengronds halen van ontbrekende schakels (ondergrondse gedeelten) van de beekloop. Hierbij vindt ook afkoppeling plaats van hemelwaterafvoer.

In 2006/ 2007 zijn twee riooloverstorten afgekoppeld die eerder bij piekafvoeren het water in de Heelsumse Beek loosden.

Status 2013: Lift mee in andere projecten. In kader van projecten Beukenlaan en Heelsums Beekdal wordt hier nader aandacht aan geschonken door beken waar mogelijk bovengronds te halen en beter beleefbaar te maken (o.a. Heelsums Beekdal).

1.14 Behouden van het open karakter van de beekdalen en ontwikkelen van (bloemrijk) grasland

Doel: Stimuleren dmv voorlichting over toepassen van natuurlijk beheer ten behoeve van het open karakter van de beekdalen

Status 2013: In ontwikkeling. Er is een vrijwilligersploeg van het IVN regelmatig werkzaam aan de beken.

2. Uiterwaarden

2.5 Aanleg heggen

Doel: Aanleg van (vlecht)heggen van meidoorn.

Status 2013: In ontwikkeling. Meeliften met projecten Ruimte voor de Rivier (Doorwerthse Waarden) en Geldersch Landschap (Rosandepolder). Voor de Rosandepolder is een initiatief voor aanleg van heggen en knotwilgen gepresenteerd door het Geldersch Landschap en de Vereniging Nederlands Cultuurlandschap. Dit project is inmiddels opgestart. Gemeente Renkum draagt bij in een deel van de uitvoeringskosten, op voorwaarde dat Rijkswaterstaat goedkeuring geeft ivm de doorstroom van rivierwater bij hoge waterstanden.

In 2014: Uitvoering project landschapsherstel Rosandepolder. Aanleg meidoornhaag in Doorwerthse Waarden ondersteunen.

3. Renkumse enclave

3.01 Ontwikkeling heischraal grasland op voormalig agrarische gronden (particulier initiatief)

Doel: beëindigen of extensiveren van agrarische activiteiten; transformatie naar heischraal grasland / heidelandschap

Situatie 2013: Ligt stil. In afwachting van particulier initiatief en afhankelijk van financiering Rijk en Provincie.

3.04 Uitbreiding Golfbaan

Doel: toestaan van de mogelijkheden tot uitbreiding van de golfbaan tot aan de Sinderhoeve.

Situatie 2013: Ligt stil. In afwachting van particulier initiatief en afhankelijk van financiering Rijk en Provincie.

3.5 Aanleg van bos

Doel: de aanplant van bos op een perceel ten westen van de Doorwerthse heide.

Situatie 2013: Ligt stil. In afwachting van particulier initiatief en afhankelijk van financiering Rijk en Provincie.

3.8 Stimuleren en mogelijk maken nevenfuncties agrarische bedrijven

Doel: gedeeltelijke functiewijziging van puur agrarisch naar recreatieve of toeristische functie, natuur en landschappelijke vormen van wonen volgens 'ruimte voor ruimte' principe.

Situatie 2013: Sluimerend. In afwachting van particulier initiatief en (deels) afhankelijk van financiering Rijk en Provincie en planologische mogelijkheden.

4. Bosgebied

4.1 Behoud en versterking laanbeplanting

Doel: herplant en aanvullen van ontbrekende delen in de laanstructuur.

Situatie 2013: Sluimerend. Laanbeplanting wordt vervangen wanneer het handhaven van de bestaande lanen niet meer verantwoord is.

4.2 Twee ecologische verbindingen

Doel: de aanleg van twee droge ecologische duikers tpv Utrechtseweg (N225 tussen Oosterbeek en Kievitsdel) tbv ecologische verbinding.

Situatie 2013: Sluimerend. Er is overleg geweest in het kader van landschappelijke inpassing provinciale wegen. Mogelijke locaties besproken. In 2013 heeft groot onderhoud door de Provincie plaatsgevonden, maar hier was geen financiële ruimte voor faunatunnels.

4.4 Landgoed "Laag Oorsprong"

Doel: versterken van de karakteristiek van het landgoed door het herstel van de moestuin, tuinmuur en zwembad.

Eerste fase in 2009 gereed.

Status 2013: gereed. Geldersch Landschap heeft, deels in samenwerking met Stichting Tuin Lage Oorsprong, in 2012 en 2013 grootschalige herstelwerkzaamheden uitgevoerd aan diverse elementen van het landgoed, waaronder het zwembad.

4.5 Landgoederencomplex herstellen

Doel: de cultuurhistorie van landgoederen in het gebied van 'Laag Oorsprong' tot 'Doorwerth' versterken; woonfuncties op landgoederen verbieden.

Status 2013: Gereed. De (basis-)Visie op de Landgoederen is gereed. Landgoederen behouden blijvende aandacht, mede in het licht van Nieuw Gelders Arcadië.

4.6 Landgoed Mariëndaal

Doel: versterken van de karakteristiek van het landgoed; wijzigen naar bijvoorbeeld woonfunctie, horeca, cultuurfunctie, etc. vanuit Belvédèregedachte en het thema 'ruimte voor ruimte'.

Status 2013: Afgerond. Op initiatief van vertrekkende huidige eigenaar/gebruiker gebouw (BLGG) zijn verkennende gesprekken gevoerd over de mogelijkheden in de nabije toekomst. Vooralsnog behoudt het gebouw zijn huidige functie. Stichting Geldersch Landschap en Gelderse Kasteelen heeft de entree van het landgoed aangepakt.

4.7 Stimuleren en mogelijk maken van nevenfuncties op agrarische bedrijven

Doel: Gedeeltelijke functiewijziging van puur agrarisch naar recreatieve of toeristische bedrijvigheid; natuur en landschappelijke vormen van wonen volgens het principe 'Ruimte voor ruimte'.

Status 2013: Sluimerend. Afhankelijk van particulier initiatief en planologische mogelijkheden.

4.9 Aanpak invasieve soorten

Doel: Samen met andere grondeigenaren en organisaties de beste methode onderzoeken ter bestrijding van invasieve soorten als Japanse Duizendknoop.

Status 2013: Er is in 2011 onderzoek gedaan door Probos met bijdrage van de Gemeente Renkum. Een vervolg met praktijkonderzoek is in 2013 geïnitieerd door Probos in opdracht van de Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit.

In 2014: Een deel van de praktijkproeven in opdracht van de Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit zal bij groeilocaties van de Japanse Duizendknoop binnen de gemeente Renkum plaatsvinden.

5. Recreatie

5.7 Accentueren c.q. ‘oplichten’ cultuurhistorie in buitengebied

Doel: Op diverse plekken cultuurhistorie zichtbaar maken door middel van kunstobjecten, voorbeelden zijn kasteel Rosande, steenfabriek uiterwaard, landgoedrelicten, Slag om Arnhem en kasteel Grunsfoort.

Status 2013: In ontwikkeling. Afhankelijk van particuliere initiatieven. Een quick-scan naar het mogelijk terugbrengen van de slotgracht van kasteel Grunsfoort gaf aan dat het niet realistisch is om de slotgracht terug te brengen.

In 2014: In 2014 wordt een begin gemaakt met het herstel van de historische tuinmuur bij de Ommuurde Tuin van landgoed Oranje Nassau's Oord.

5.8 Totaalvisie culturele- en recreatieve knooppunten en zonering

Doel: inventarisatie huidige knelpunten; ontwikkelen totaalvisie recreatieve en culturele zonering en voorzieningen; integrale afstemming van de verschillende knooppunten; opheffen knelpunten en realisatie overige punten (bv. Aanbrengen van straatmeubilair, bermparkeren tegengaan).

Status 2013: Nog niet opgestart. Initiatief vanuit discipline toerisme.

5.10 Veerverbinding Renkum-Heteren

Doel: Verbeteren toeristische verbindingen.

Status 2013: In ontwikkeling.

In 2014: Het veer gaat in 2015 in de vaart.

Nieuw: 5.14 Fietspad Noordberg / Jufferswaard

Doel: verbeteren recreatieve mogelijkheden en doorgaande fietsverbinding omgeving Noordberg en Jufferswaard.

Status 2013: In ontwikkeling. Initiatief en uitvoering: vakgroep Verkeer.

In 2014: Planvorming in 2013/2014; uitvoering in 2015.

6. Infrastructuur

6.1 Faunapassages onder spoorlijn

Doel: bouw van drie faunapassages onder de spoorlijn Utrecht-Arnhem in het kader van de ecologische hoofdstructuur / Gelders Natuur Netwerk.

Status 2013: Sluimerend. Op initiatief van Provincie / Rijk / Prorail wordt meest geschikte en haalbare passage bedacht en gerealiseerd. Mogelijk voldoet huidige situatie.

6.2 Accentpunt kruising A50 en N225

Doel: landschappelijke inpassing afrit op de Enk

Status 2013: nog niet opgestart. Afhankelijk van initiatief Provincie en Rijkswaterstaat.

6.5 Zandwegen afwaarderen

Doel: verbeteren systematiek en regelgeving van de reeds met borden afgesloten zandwegen.

Status 2013: Gerealiseerd / In ontwikkeling. In onderzoek is nog het afwaarderen van Bosweg / Quadenoordpad / Driegemeentenpad, mede in het kader van de Visie Renkums Beekdal (ONO, SBB, Dorschkamp, Quadenoord).

Jaarprogramma 2014

Uit de complete projectenlijst zijn hieronder de projecten gedestilleerd waar in 2014 actief aan gewerkt gaat worden. Dat betekent niet dat andere projecten volledig uit beeld zijn, maar daar zal de inzet beperkt zijn.

Algemeen

Vorbereiden actualiseren Landschapsontwikkelingsplan

0.02 Cofinanciering voor particulieren en vrijwilligersorganisaties (o.a. Natuurwerkdag).

1. Beekdalen

1.01 Renkums Beekdal / Beukenlaan; voorbereiding en uitvoering projecten restbudget

1.3 Knooppunt A50/Bennekomseweg (groot onderhoud Provinciale weg; overleggen met omwonenden; aanpassen beplanting; indien mogelijk verwijderen asfalt)

2. Uiterwaarden

2.5 Ruimte voor de Rivier; aanbrengen heggen Rosandepolder en Doorwerthse Waarden

3. Renkumse enclave

-

4. Bosgebied

4.9 Aanpak invasieve soorten; praktijkonderzoek, implementatie, communicatie

5. Recreatie

5.7 Accentueren c.q. 'oplichten' cultuurhistorie in buitengebied: starten met herstel tuinmuur ONO

5.10 Veerverbinding Renkum - Heteren

5.14 Fietspad Noordberg

Samenvatting afgeronde projecten 2013

Uit de complete projectenlijst zijn hieronder de projecten geselecteerd die in 2013 zijn afgerond.

Algemeen

Renkumse Poort. Stuurgroep en projectgroep zijn opgeheven. Eventuele projecten worden door partijen onderling uitgevoerd.

1. Beekdalen

1.01 Renkums Beekdal – Beukenlaan. Het project is 25 mei 2013 feestelijk opgeleverd.

2. Uiterwaarden

-

3. Renkumse enclave

-

4. Bosgebied

4.4 Landgoed 'Laag Oorsprong'. Geldersch Landschap heeft, deels in samenwerking met Stichting Tuin Lage Oorsprong, in 2012 en 2013 grootschalige herstelwerkzaamheden uitgevoerd aan diverse elementen van het landgoed, waaronder het zwembad.

4.5 Landgoederencomplex herstellen. De (basis-)Visie op de Landgoederen is gereed. Landgoederen behouden blijvende aandacht, mede in het licht van Nieuw Gelders Arcadië.

4.6 Landgoed Mariëndaal. Op initiatief van vertrekkende huidige eigenaar/gebruiker gebouw (BLGG) zijn verkennende gesprekken gevoerd over de mogelijkheden in de nabije toekomst. Vooralsnog behoudt het gebouw zijn huidige functie. Stichting Geldersch Landschap en Gelderse Kasteelen heeft de entree van het landgoed aangepakt.

5. Recreatie

-